
Friedrich Nietzsche

O ctnosti, jež obdarovává

Von der schenkenden Tugend

1.
Když se Zarathustra rozloučil s městem, jemuž bylo nakloněno jeho srdce a jehož jméno zní: „Pestrá kráva“ – šlo za ním mnoho těch, kdož se zvali jeho žáky, a vyprovázeli ho. Tak přišli ke křižovatce: 5 i pravil jim Zarathustra, že odtud půjde sám; neboť byl přítelem osamělé chůze. Jeho žáci mu však na rozloučenou podali 10 hůl, na jejíž zlaté rukojeti se had ovíjel kolem slunce. Zarathustra se radoval z holi a opíral se o ni; poté promluvil k svým žákům těmito slovy:

Rcete mi: čím to, že zlato došlo nejvyšší hodnoty? Tim, že je nevšední a neužitečné 15 a zářivé a mírného lesku; vždy se nabízí v dar.

Jen jakožto odraz nejvyšší ctnosti došlo zlato nejvyšší hodnoty. Zlatým leskem svítí pohled toho, kdo daruje. Zlata lesk 20 sjednává mír mezi měsícem a sluncem.

Nevšední jest nejvyšší ctnost a neužitečná, zářivá jest a mírného lesku: ctnost, jež obdarovává, jest nejvyšší ctnost.

Věru, dobře se ve vás vyznám, žáci moji: 25 dychtíte jako já po ctnosti, jež obdarovává. Co by vám bylo společného s kočkami a vlky?

1.
Als Zarathustra von der Stadt Abschied genommen hatte, welcher sein Herz zugehan war und deren Name lautet: „die bunte Kuh“ – folgten ihm Viele, die sich seine Jünger nannten und gaben ihm das Geleit. Also kamen sie an einen Kreuzweg: da sagte ihnen Zarathustra, dass er nunmehr allein gehen wolle; denn er war ein Freund des Alleingehens. Seine Jünger aber reichten ihm zum Abschiede einen Stab, an dessen goldnem Griffe sich eine Schlange um die Sonne ringelte. Zarathustra freute sich des Stabes und stützte sich darauf; dann sprach er also zu seinen Jüngern.

Sagt mir doch: wie kam Gold zum höchsten Werthe? Darum, dass es ungemein ist und unnützlich und leuchtend und mild im Glanze; es schenkt sich immer.

Nur als Abbild der höchsten Tugend kam Gold zum höchsten Werthe. Goldgleich leuchtet der Blick dem Schenkenden. Goldes-Glanz schliesst Friede zwischen Mond und Sonne.

Ungemein ist die höchste Tugend und unnützlich, leuchtend ist sie und mild im Glanze: eine schenkende Tugend ist die höchste Tugend.

Wahrlich, ich errathe euch wohl, meine Jünger: ihr trachtet, gleich mir, nach der schenkenden Tugend. Was hättet ihr mit Katzen und Wölfen gemeinsam?

10 — O ctnosti, jež obdarovává

- 30 Toť vaše žízeň, abyste se sami stali obětmi a dary: a proto máte žízeň nahromaditi všechny poklady do své duše.
- Nenasytně dychtí vaše duše po klenotech a pokladech, protože vaše ctnost je nenasytná v touze po rozdávaní.
- 35 Nutíte všechny věci, aby přišly k vám a vstoupily do vás, aby se pak z vašeho zdroje rozproudivly nazpět jakožto dary vaší lásky.
- 40 Věru, lupičem všech hodnot se stane taková láska, jež obdarovává; zdravou a svatou však jmenuji tuto sobeckou lásku. –
- Je jiné sobectví, příliš chudé a lačnější, jež stále chce krásti, sobectví nemocných, nemocně sobecká láska.
- 45 Okem zloděje pohlíží na vše, co se leskne; hltavostí hladu měří toho, kdo má hojně jídla; a vždy se plíží kolem stolu dárců.
- Nemoc hovoří z takové chtivosti a neviditelná zřůdnost; o chorém těle hovoří zlodějská hltavost této sobecké lásky.
- 50 Rcete mi, bratří moji: co nám platí za špatné a nejšpatnější? Zdaž není to *zrůdnost*? A zřůdnosti se dohadujeme vždy, kde chybí duše, jež obdarovává.
- 55 Vzhůru jde naše cesta; od rodu vede k rodu vyššímu. Hrůzou však je nám smysl zřůdnosti, který praví: „Vše pro mne.“
- 60 Vzhůru vzlétá naše mysl: tak jest podobstvím našeho těla, podobstvím našeho povýšení. Podobstvím takových povýšení jsou jména ctností.
- Das ist euer Durst, selber zu Opfern und Geschenken zu werden: und darum habt ihr den Durst, alle Reichthümer in eure Seele zu häufen.
- Unersättlich trachtet eure Seele nach Schätzen und Kleinodien, weil eure Tugend unersättlich ist im Verschenken-Wollen.
- Ihr zwingt alle Dinge zu euch und in euch, dass sie aus eurem Borne zurückströmen sollen als die Gaben eurer Liebe.
- Wahrlich, zum Räuber an allen Werthen muss solche schenkende Liebe werden; aber heil und heilig heisse ich diese Selbstsucht. –
- Eine andre Selbstsucht giebt es, eine allzuarme, eine hungernde, die immer stehen will, jene Selbstsucht der Kranken, die kranke Selbstsucht.
- Mit dem Auge des Diebes blickt sie auf alles Glänzende; mit der Gier des Hungers misst sie Den, der reich zu essen hat; und immer schleicht sie um den Tisch der Schenkenden.
- Krankheit redet aus solcher Begierde und unsichtbare Entartung; von siechem Leibe redet die diebische Gier dieser Selbstsucht.
- Sagt mir, meine Brüder: was gilt uns als Schlechtes und Schlechtestes? Ist es nicht Entartung? – Und auf Entartung rathen wir immer, wo die schenkende Seele fehlt.
- Aufwärts geht unser Weg, von der Art hinüber zur Über-Art. Aber ein Grauen ist uns der entartende Sinn, welcher spricht: „Alles für mich.“
- Aufwärts fliegt unser Sinn: so ist er ein Gleichniss unsres Leibes, einer Erhöhung Gleichniss. Solcher Erhöhungen Gleichnisse sind die Namen der Tugenden.

- Tak tělo kráčí dějinami jako kdosi, kdo vzniká, kdo bojuje. A duch – čím jest tělu? Jeho bojů a vítězství hlasatelem a druhem a ozvukem.
- 65 Podobenstvími jsou všechna jména dobra i zla; nevyslovují jasně, jen kývají. Blázen, kdo chce od nich vědění.
- Dbejte mi, bratří moji, každé hodiny, kdy duch váš chce mluvit v podobenstvích:
- 70 tu je vznik vaší ctnosti.
- Tu jest povýšeno vaše tělo, tu z mrtvých vstal; svou rozkoší rozněcuje ducha, že se stává tvůrcem a hodnotitelem a milencem a dobrodincem všech věcí.
- 75 Je-li vaše srdce jako proud rozvlněno z široka a z plna, je-li požehnáním a nebezpečím tomu, kdo přebývá nablízku: to je vznik vaší ctnosti.
- Jste-li povzneseni nad chválu i hanu
- 80 a chce-li vaše vůle rozkazovati všem věcem jakožto vůle milencova: to je vznik vaší ctnosti.
- Pohrdáte-li pohodlím a měkkým ložem a nemůžete-li se ani dost daleko uložit
- 85 od změkčilých: to je vznik vaší ctnosti.
- Jste-li, kdož společnou vůli chtějí, a říkáte-li vůli, této obraně proti vši tísní, „nezbytnost“: to je vznik vaší ctnosti.
- Věru, vaše ctnost je novým dobrem
- 90 a zlem! Věru, je to nové hluboké šumění a nového pramene hlas!
- Mocí jest nová ta ctnost; je to vládnoucí myšlenka a kolem ní moudrá duše; je to zlaté slunce a kolem něho had poznání.
- Also geht der Leib durch die Geschichte, ein Werdender und ein Kämpfender. Und der Geist – was ist er ihm? Seiner Kämpfe und Siege Herold, Genoss und Wiederhall.
- Gleichnisse sind alle Namen von Gut und Böse: sie sprechen nicht aus, sie winken nur. Ein Thor, welcher von ihnen Wissen will!
- Achtet mir, meine Brüder, auf jede Stunde, wo euer Geist in Gleichnissen reden will: da ist der Ursprung eurer Tugend.
- Erhöht ist da euer Leib und auferstanden; mit seiner Wonne entzückt er den Geist, dass er Schöpfer wird und Schätzer und Liebender und aller Dinge Wohlthäter.
- Wenn euer Herz breit und voll wallt, dem Strome gleich, ein Segen und eine Gefahr den Anwohnenden: da ist der Ursprung eurer Tugend.
- Wenn ihr erhaben seid über Lob und Tadel, und euer Wille allen Dingen befehlen will, als eines Liebenden Wille: da ist der Ursprung eurer Tugend.
- Wenn ihr das Angenehme verachtet und das weiche Bett, und von den Weichlichen euch nicht weit genug betten könnt: da ist der Ursprung eurer Tugend.
- Wenn ihr Eines Willens Wollende seid, und diese Wende aller Noth euch „Nothwendigkeit“ heisst: da ist der Ursprung eurer Tugend.
- Wahrlich, ein neues Gutes und Böses ist sie! Wahrlich, ein neues tiefes Rauschen und eines neuen Quelles Stimme!
- Macht ist sie, diese neue Tugend; ein herrschender Gedanke ist sie und um ihn eine kluge Seele: eine goldene Sonne und um sie die Schlange der Erkenntniss.

12 — O ctnosti, jež obdarovává

2.
95 Zde se Zarathustra na chvíli odmlčel a s láskou pohlížel na své žáky. Poté pokračoval takto: – a jeho hlas byl proměněn.
- Zůstaňte mi věrni zemi, bratří moji, celou
100 mocí své ctnosti! Vaše láska, jež obdarovává, i vaše poznání nechť slouží smyslu země! Tak vás prosím a zapřísahám.
- Nenechte ji odlétnouti od pozemskosti,
105 nenechte ji perutěmi tlouci o věčné zdi! Ach, bylo vždy tolik zbloudilé ctnosti!
- Přiveďte, jako přivádím já, zbloudilou tu
ctnost nazpět k zemi – ano, nazpět k tělu
a životu: aby dala zemi její smysl, lidský
110 její smysl!
- Stonásobně až dosud se zaletěly a přehmátly duch i ctnost. Ach, v našem těle teď ještě přebývá všechen ten blud a přehmat: tam se stal tělem a vůlí.
- 115 Stonásobně se dosud pokoušely a potulovaly duch i ctnost. Ano, pokusem byl člověk. Ach, mnoho nevědění a bludu se v nás tělem stalo!
- Nejen rozum celých tisíciletí – i jejich
120 šílenství v nás propuká. Je nebezpečné být dědicem.
- Ještě bojujeme krok co krok s obryní náhodou, a nad celým člověčenstvím až dosud panoval nesmysl, bez-smysl.
- 125 Váš duch a vaše ctnost nechť slouží zemi, bratří moji: a hodnota všech věcí nechť vámi je znovu stanovována! Proto máte být bojovníky! Proto máte být tvůrci!
2.
Hier schwieg Zarathustra eine Weile und sah mit Liebe auf seine Jünger. Dann fuhr er also fort zu reden: – und seine Stimme hatte sich verwandelt.
- Bleibt mir der Erde treu, meine Brüder, mit der Macht eurer Tugend! Eure schenkende Liebe und eure Erkenntniss diene dem Sinn der Erde! Also bitte und beschwöre ich euch.
- Lasst sie nicht davon fliegen vom Irdischen und mit den Flügeln gegen ewige Wände schlagen! Ach, es gab immer so viel verflogene Tugend!
- Führt, gleich mir, die verflogene Tugend zur Erde zurück – ja, zurück zu Leib und Leben: dass sie der Erde ihren Sinn gebe, einen Menschen-Sinn!
- Hundertfältig verflog und vergriff sich bisher so Geist wie Tugend. Ach, in unserm Leibe wohnt jetzt noch all dieser Wahn und Fehlgriff: Leib und Wille ist er da geworden.
- Hundertfältig versuchte und verirrte sich bisher so Geist wie Tugend. Ja, ein Versuch war der Mensch. Ach, viel Unwissen und Irrthum ist an uns Leib geworden!
- Nicht nur die Vernunft von Jahrtausenden – auch ihr Wahnsinn bricht an uns aus. Gefährlich ist es, Erbe zu sein.
- Noch kämpfen wir Schritt um Schritt mit dem Riesen Zufall, und über der ganzen Menschheit waltete bisher noch der Unsinn, der Ohne-Sinn.
- Euer Geist und eure Tugend diene dem Sinn der Erde, meine Brüder: und aller Dinge Werth werde neu von euch gesetzt! Darum sollt ihr Kämpfende sein! Darum sollt ihr Schaffende sein!

130 Věděním se očisťuje tělo; vědomými
pokusy se povyšuje; poznávajícím
posvěcují se všechny pudy; povýšenému
se rozradostní duše.

135 Lékaři, sám si pomoz: tak pomůžeš i své-
mu nemocnému. To budíž jeho nejlepší
pomoc, aby na své oči zřel toho, kdo vy-
hojí se sám.

140 Tisíc je stezek, jimiž nikdo ještě nešel,
tisíc je zdraví a skrytých ostrovů života.
Nevyčerpán a neobjeven je stále ještě
člověk i země člověka.

Bděte a naslouchejte, vy osamělí! Od bu-
doucna dují vichrové tajemnými údery
křídel; a jemným uším se zvěstuje dobré
poselství.

145 Vy osamělí dneška, vy odlučující se, vy
jednou budete národem: z vás, kteří jste
se sami vyvolili, vzroste vyvolený národ:
– a z něho nadčlověk.

150 Věru, místem ozdravení stane se jednou
země! A již vane nad ní nová vůně, hojivá
vůně – a nová naděje.

3.
155 Když Zarathustra takto promluvil, od-
mlčel se jako ten, kdo nedopověděl svého
posledního slova; jsa na pochybách,
dlouho v ruce odvažoval hůl. Posléze pro-
mluvil takto – a jeho hlas byl
proměněn:

Samoten nyní půjdu, žáci moji! Též vy
nyní odejdete, a samotni! Tak tomu chci.

Wissend reinigt sich der Leib; mit Wissen
versuchend erhöht er sich; dem Erken-
nenden heiligen sich alle Triebe;
dem Erhöhten wird die Seele fröhlich.

Arzt, hilf dir selber: so hilfst du auch dei-
nem Kranken noch. Das sei seine beste
Hilfe, dass er Den mit Augen sehe, der
sich selber heil macht.

Tausend Pfade giebt es, die nie noch ge-
gangen sind; tausend Gesundheiten und
verborgene Eilande des Lebens. Uner-
schöpft und unentdeckt ist immer noch
Mensch und Menschen-Erde.

Wachet und horcht, ihr Einsamen! Von
der Zukunft her kommen Winde mit
heimlichem Flügelschlagen; und an feine
Ohren ergeht gute Botschaft.

Ihr Einsamen von heute, ihr Ausscheiden-
den, ihr sollt einst ein Volk sein: aus euch,
die ihr euch selber auswähltet, soll ein
auserwähltes Volk erwachsen: – und aus
ihm der Übermensch.

Wahrlich, eine Stätte der Genesung soll
noch die Erde werden! Und schon liegt
ein neuer Geruch um sie, ein Heil brin-
gender, – und eine neue Hoffnung!

3.
Als Zarathustra diese Worte gesagt hat-
te, schwieg er, wie Einer, der nicht sein
letztes Wort gesagt hat; lange wog er den
Stab zweifelnd in seiner Hand. Endlich
sprach er also: – und seine Stimme hatte
sich verwandelt.

Allein gehe ich nun, meine Jünger! Auch
ihr geht nun davon und allein! So will
ich es.

- 160 Věřu, rádím vám: odstupte ode mne a braňte se proti Zarathustrovi! A ještě lépe: styďte se zaň! Snad vás podvedl!
- Wahrlich, ich rathe euch: geht fort von mir und wehrt euch gegen Zarathustra! Und besser noch: schämt euch seiner! Vielleicht betrog er euch.
- Nestačí, aby člověk poznání své nepřátele miloval; nechť dovede nenáviděti svých přátel!
- Der Mensch der Erkenntniss muss nicht nur seine Feinde lieben, sondern auch seine Freunde hassen können.
- Špatně splácí učitel, kdo stále zůstává jen žákem. A proč byste nešhubali z mého věnce?
- Man vergilt einem Lehrer schlecht, wenn man immer nur der Schüler bleibt. Und warum wollt ihr nicht an meinem Kranze rupfen?
- Uctíváte mne; ale což, padne-li vaše uctívání jednoho dne k zemi? Střežte se, aby vás nezabila socha!
- Ihr verehrt mich; aber wie, wenn eure Verehrung eines Tages umfällt? Hütet euch, dass euch nicht eine Bildsäule erschlage!
- Pravíte, že věříte v Zarathustru? Ale co záleží na Zarathustrovi! Jste mými věřícími: ale co záleží na všech věřících!
- Ihr sagt, ihr glaubt an Zarathustra? Aber was liegt an Zarathustra! Ihr seid meine Gläubigen: aber was liegt an allen Gläubigen!
- 175 Sami jste se ještě nehledali: tu jste našli mne. Tak se vede všem věřícím; proto má veškerá víra tak málo ceny.
- Ihr hattet euch noch nicht gesucht: da fandet ihr mich. So thun alle Gläubigen; darum ist es so wenig mit allem Glauben.
- Teď vám káži, abyste mne ztratili a sebe našli; a teprve, až mne všichni zapřete, navrátím se vám.
- Nun heisse ich euch, mich verlieren und euch finden; und erst, wenn ihr mich Alle verleugnet habt, will ich euch wiederkehren.
- Věřu, jinýma očima, bratří moji, si potom vyhledám své ztracené; jinou láskou vás pak milovati budu.
- Wahrlich, mit andern Augen, meine Brüder, werde ich mir dann meine Verlorenen suchen; mit einer anderen Liebe werde ich euch dann lieben.
- 185 A jednou přijde čas, kdy se mi stanete přáteli a dětmi společné naděje: pak budu po třetí dlítí mezi vámi, abych s vámi slavil veliké poledne.
- Und einst noch sollt ihr mir Freunde geworden sein und Kinder Einer Hoffnung: dann will ich zum dritten Male bei euch sein, dass ich den grossen Mittag mit euch feiere.

190 A to jest veliké poledne, kdy člověk pro-
střed své dráhy stojí mezi zvířetem
a nadčlověkem a kdy slaví svou cestu
k večeru jakožto svou nejvyšší naději: ne-
boť je to cesta k novému jitru.

195 Pak ten, kdo zaniká, sám si bude žehna-
ti, že kráčí na druhou stranu; slunce jeho
poznání bude státi v polednách.

*„Jsou mrtví všichni bozi: teď chceme, aby
živ byl nadčlověk.“ – to budiž jednou o veli-
kém poledni naše poslední vůle! –*

Tak pravil Zarathustra.

Und das ist der grosse Mittag, da der
Mensch auf der Mitte seiner Bahn steht
zwischen Thier und Übermensch und sei-
nen Weg zum Abende als seine höchste
Hoffnung feiert: denn es ist der Weg zu
einem neuen Morgen.

Also wird sich der Untergehende selber
segnen, dass er ein Hinübergehender sei;
und die Sonne seiner Erkenntniss wird
ihm im Mittage stehn.

*„Todt sind alle Götter: nun wollen
wir, dass der Übermensch lebe.“ –
diess sei einst am grossen Mittage unser
letzter Wille! –*

Also sprach Zarathustra.